

NARRATIVA

Joan Agut, *Matadors & cia.*
Barcanova.
Barcelona, 2003.

Sèrie d'assassinats

ISAAC FERNÁNDEZ SANVISENS

Quan des dels Estats Units vénen els McDonald's, les guerres preventives i la cultura de l'espectacularitat, amb assassins en sèrie demònics com a protagonistes destacats, ja va bé que algú ensenyi una sèrie d'assassinats més creïbles i reals, més comuns i més de casa nostra, com fa Joan Agut (Barcelona, 1934) a *Matadors & cia.* Aquest és un volum fàcil de llegir, compost per vint-i-nou relats curts amb el denominador comú de l'assassinat, o més aviat la mort no accidental.

Totes les narracions compleixen la condició de ser breus, en realitat, brevíssimes, i comparteixen el fet de presentar una estructura similar. Així doncs, en totes l'autor fa una descripció força acurada, tot i que no exhaustiva, de la situació, centrant-se més en els trets psicològics dels protagonistes –el futur assassí i la seva víctima, o només el responsable de la mort, en alguns casos– que no pas en l'entorn físic. Aquesta ubicació de la història és el que dona l'empremta al relat, el que s'emporta el lector de cadascun. També en qüestió d'extensió és el més important per a Joan Agut, que esmerça en aquest aspecte més del noranta o el noranta-cinc per cent de l'espai que ocupa cada conte. L'últim paràgraf de cadascun, finalment, està dedicat al mateix acte de l'assassinat. I com aquest mateix acte es converteix en un paràgraf decisiu, cru, definitiu i brutal, sense

ROBERT RAMOS

Joan Agut ha escrit un recull de contes en què narra vint-i-nou assassinats

rèplica possible. Amb un punt final tan categòric com la mateixa idea de la mort.

Agut, lluny de presentar el recull de narracions com una cascada sense ordre ni concert, prepara una sorpreseta per al lector en l'últim dels contes. João Silva, àlies el Turc, també conegut amb el nom de José Vargas, com apareix en la seva documentació falsa, és un pistoler professional, un assassí a sou que protagonitza el primer relat de *Matadors & cia.* Aquest relat, titulat *El matador*, descriu una

acció eficaç, molt professional i precisa, gairebé mil·limètrica de Silva. No obstant aquesta aparença, la feina feta en aquest primer conte se li torna en contra a *El preu de la torna*, el relat que tanca el llibre i en què el pistoler repeteix com a protagonista. En aquesta narració, Silva se sent sota pressió, amenaçat, i comet una errada que li costarà la vida. L'assassinat de l'assassí professional és una cloenda simbòlica per a *Matadors & cia*, una cloenda que recupera el primer personatge del llibre

per donar-li mort. Cal destacar que Silva és l'únic individu que apareix en dos relats diferents... diferents, però que són el mateix, ja que gairebé es pot dir que l'un és la continuació de l'altre amb molts contes entremig. Com si fossin les dues llesques de pa d'un sandvitx fet amb vint-i-nou làmines d'assassinats.

Les situacions que presenta l'autor són molt diverses, així com les motivacions, les raons i les maneres d'actuar. També són diversos els resultats finals, és a dir, que en alguns

relats moren els dolents, en altres relats moren els bons, o els innocents. Hi ha ganivets homicides, hi ha pistoles letals, hi ha empentes mortals, hi ha negligències mèdiques fatals, hi ha pallisses brutals. Alguns maten en fred, mentre que d'altres ho fan en un rampell d'ira, de ràbia o de bogeria transitòria; uns assassins actuen amb maldat, altres amb distracció, amb premeditació, amb justícia o sense justificació. La situació és l'encarregada de dictar la sentència de mort contra un personatge o un altre.

DEDICACIÓ ALS LLIBRES

Joan Agut ha dedicat una gran part de la seva vida als llibres, com a editor a diverses editorials i els últims anys com a autor, bàsicament de novel·les com ara *Gombó i Mister Belvedere* (Proa, 2001, finalista del premi Sant Jordi), *El mestre de Taüll* (Proa, 2001, premi Crexells) i *L'arbre de la memòria* (Proa, 2002, premi Pin i Soler, Ciutat de Tarragona). Aquesta llarga experiència seva en el món de la lletra impresa queda reflectida en cada racó d'aquest *Matadors & cia*, on hi ha tributs a una llarga nissaga d'autors del gènere de la novel·la negra. Uns tributs que deixen constància de les lectures d'Agut, que alhora és capaç d'escapar-se'n i buscar un mètode propi, original i impactant. L'estil d'aquests contes és sempre directe, sincer, sense romanços ni voltes innecessàries, tot i que amb una certa presència d'expressions desgastades per ser massa llegides. El possible dramatism que podria embolcallar el volum queda dissipat per un humor matísat, que dona color al conjunt i que ajuda a empassar-se'l d'una sola mossegada.

ASSAIG

Eduardo Giordano, *Las guerras del petróleo. Geopolítica, economía y conflicto.* Icaria.
Barcelona, 2002.

La guerra del petroli

XAVIER FILELLA

Nombrosos analistes han subratllat al llarg de les últimes setmanes les implicacions econòmiques que hi ha darrere el conflicte iraquí. La causa de l'atac dels Estats Units a l'Iraq no està tant en la disponibilitat d'armes de destrucció massiva pel règim de Saddam Hussein, com en la recerca de nous recursos energètics. De fet, segons assenyalen aquests analistes, la recerca de petroli va ser també un dels motius de la Guerra del Golf l'any 1991. Les decisions del govern Bush estarien fonamentades en la necessitat d'obtenir el petroli que l'economia nord-americana exigeix inexorablement per al seu funcionament. Aquesta és, tanmateix, la hipòtesi que rebut Eduardo Giordano a *Las guerras del petróleo*, un llibre que revisa la política dels Estats

Units en les seves relacions amb els països del Pròxim Orient i altres regions productores de petroli.

DEPENDÈNCIA MÍTICA

L'autor parteix d'una anàlisi de les reserves petrolíferes i dels fluxos comercials del mercat mundial del petroli. De l'anàlisi en sobresurten dues dades. En primer lloc, que al golf Pèrsic es localitzen aproximadament dos terços de les reserves mundials de petroli, un fet que converteix la regió en el punt crític per regular l'evolució del comerç mundial de cru. En segon lloc, que les importacions nord-americanes de petroli provenen tan sols en una proporció insignificant del Pròxim Orient.

La dependència dels Estats Units respecte del petroli àrab sembla, segons les dades de Giordano, més mítica que real. La

intervenció nord-americana al Pròxim Orient no estaria, doncs, fonamentada en la recerca de més petroli. Per contra, la tesi sustentada per Eduardo Giordano assenyalava que el conflicte mantingut al llarg de la darrera dècada al golf Pèrsic persegueix essencialment impedir el lliure comerç d'Iraq amb la resta del món. Les restriccions que pesen sobre el règim de Saddam Hussein arran de la Guerra del Golf haurien neutralitzat l'efecte que tindria la seva abundant oferta de petroli en un mercat que, en absència de conflictes, ha evolucionat en els darrers anys sistemàticament a la baixa. La política bel·licista que han mantingut els Estats Units i el Regne Unit ha afavorit, en opinió de l'autor de *Las guerras del petróleo*, els interessos de les companyies petroleres anglosaxones, així com una nova expansió de la

indústria de l'armament que la fi de la Guerra Freda havia posat en qüestió.

L'autor també documenta l'interès nord-americà en un elevat preu del petroli. Cal recordar, segons assenyalava en primer lloc, que bona part de la producció dels països del golf Pèrsic es dirigeix cap a Europa i Japó. També recorda la disponibilitat de reserves de cru pels Estats Units i el Regne Unit. Així, segons conclou Eduardo Giordano, la recessió que seguiria un increment sobtat del preu del petroli afectaria la majoria dels països industrialitzats, però no els Estats Units i el Regne Unit que, de fet, en sortirien comparativament reforçats.

L'HEGEMONIA DEL DÒLAR

L'autor examina atentament l'interès dels Estats Units d'encarir el petroli en el mercat

mundial i explica la relació entre l'alt preu del petroli i l'hegemonia del dòlar. En aquest sentit, Giordano ressegueix l'evolució del mercat del cru al llarg de les darreres tres dècades del segle XX per concloure que el preu del petroli ha estat determinat per les interessades i successives escalades bèl·liques al Pròxim Orient. La disminució de l'activitat econòmica i l'elevat endeutament intern nord-americà haurien portat l'administració Bush a una nova confrontació al golf Pèrsic per sostenir la fortalesa del dòlar. Altrament, segons explica l'autor, en escollir l'Iraq com a objectiu central de la seva guerra contra el terrorisme, el govern nord-americà reacciona també davant la profunda crisi interna d'Àrabia Saudita, que podria haver iniciat un substancial allunyament respecte a Washington. En tot cas, conclou Eduardo Giordano, l'actuació del govern nord-americà pretendria instaurar un ordre neocolonial en la regió del Golf que perpetuaria el monopoli que les multinacionals anglosaxones tenen sobre el comerç del petroli.